

DE FØRSTE TRAKTATER

Den Anden Verdenskrigs katastrofale følger og den konstante fare for en konfrontation mellem øst og vest gjorde det til en afgørende prioritet at nå til en fransk-tysk forsoning. Seks europæiske landes sammenlægning af deres kul- og stålindustri med Paristraktaten i 1951 udgjorde det første skridt på vejen mod europæisk integration. Romtraktaterne fra 1957 styrkede grundlaget for denne integration og ligeledes idéen om en fælles fremtid for de seks europæiske lande.

RETSGRUNDLAG

- [Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab](#) (EKSF), også kaldet Paristraktaten, blev undertegnet den 18. april 1951 og trådte i kraft den 23. juli 1952. For første gang havde seks europæiske stater accepteret at indlede en integrationsproces. Med denne traktat skabtes grundlaget for opbygningen af et Europæisk Fællesskab (EF) gennem oprettelsen af et udøvende organ kaldet »Den Høje Myndighed«, en Parlamentarisk Forsamling, et Ministerråd, en Domstol og et Rådgivende Udvalg. EKSF-traktatens artikel 97 fastsatte, at traktaten blev indgået for en periode på 50 år, og den udløb den 23. juli 2002. I henhold til protokol nr. 37, der er knyttet som bilag til traktaterne (traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde), blev nettoværdien af EKSF's aktiver ved dens nedlæggelse tildelt forskning inden for kul- og stålsektorerne, til fordeling via en fond for kul- og stålforskning.
- Traktaterne om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab (EØF) og Det Europæiske Atomenergifællesskab (»Euratom«), også kaldet Romtraktaterne, blev underskrevet den 25. marts 1957 og trådte i kraft den 1. januar 1958. I modsætning til EKSF-traktaten blev Romtraktaterne indgået på ubegrænset tid (EØF-traktatens artikel 240 og Euratomtraktatens artikel 208), hvilket forlener dem med en nærmest forfatningsmæssig karakter.
- De seks stiftende lande var Belgien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene og Tyskland.

MÅL

- Oprettelsen af EKSF var efter ophavsmændenes erklærede ønske kun første etape på den vej, som skulle føre til en europæisk føderation. Det fælles marked for kul og stål skulle være et eksperiment, som gradvis ville kunne udvides til andre økonomiske områder og ultimativt udvikle sig til et Europa som en politisk enhed.
- Det Europæiske Økonomiske Fællesskab havde som mål at skabe et fælles marked baseret på fire friheder: fri bevægelighed for varer, personer, kapital og tjenesteydelser.

- Formålet med Euratomtraktaten var at samordne forsyningen af fissile materialer og de forskningsprogrammer, som medlemsstaterne allerede havde påbegyndt eller stod for at påbegynde med henblik på fredelig udnyttelse af atomkraft.
- Det fremgår af de tre traktaters præambler, at der lå en fælles inspiration bag oprettelsen af Fællesskaberne, nemlig en overbevisning om nødvendigheden af, at de europæiske stater går sammen om at skabe sig en fælles fremtid, hvilket vil være deres eneste chance for at kunne styre deres skæbne.

GRUNDLÆGGENDE PRINCIPPER

De Europæiske Fællesskaber (EKSF, EØF og Euratom) er undfanget af en langsom og gradvis udvikling af den europæiske idé og hænger uløseligt sammen med de begivenheder, som har præget kontinentet. Umiddelbart efter Anden Verdenskrig var det nødvendigt at omlægge basisindustrierne, navnlig stålindustrien. Europas fremtid, som var truet af konfrontationen mellem øst og vest, afhang af Frankrigs og Tysklands forsoning.

Den appel, som den 9. maj 1950 blev udsendt af den franske udenrigsminister, Robert Schuman, kan betragtes som starten på Det Europæiske Fællesskab. Valget af kul og stål var på det tidspunkt stærkt symbolsk: i begyndelsen af 1950'erne var kul- og stålindustrierne de nøgleindustrier, som dannede grundlaget for et lands styrke. Ud over den åbenbare økonomiske interesse skulle foreningen af de franske og tyske ressourcer markere afslutningen på fjendskabet mellem disse to lande. Den 9. maj 1950 erklærede Robert Schuman: »Europa kan ikke dannes på én gang, og heller ikke i en samlet opbygning. Det kan dannes gennem konkrete resultater — der først skaber en faktisk solidaritet«. Frankrig, Italien, Tyskland og Benelux-landene (Belgien, Nederlandene og Luxembourg) undertegnede med dette princip som grundlag Paristraktaten, der hovedsageligt tilsigter:

- fri bevægelighed for varer og fri adgang til produktionskilderne
- konstant overvågning af markedet for at undgå funktionssammenbrud, der kan gøre det nødvendigt at indføre produktionskvoter
- overholdelse af konkurrencereglerne og en gennemskuelig prispolitik
- støtte til modernisering af sektoren og til produktionsomstilling.

Kort efter undertegnelsen af Paristraktaten, på et tidspunkt hvor Frankrig modsatte sig en genopstilling af en national tysk hær, barslede René Pleven ikke desto mindre med planer om dannelsen af en europæisk væbnet styrke. Det Europæiske Forsvarsfællesskab (EDC), som man forhandlede sig frem til i 1952, skulle ledsages af et politisk fællesskab. De to projekter blev opgivet, efter at den franske Nationalforsamling den 30. august 1954 havde nægtet at godkende ratifikationen af traktaten.

Bestræbelserne på at videreføre det europæiske projekt, efter at EDC-traktaten var faldet til jorden, fik på ny vind i sejlene på Messinakonferencen i juni 1955 med projekter for både en toldunion og atomenergi. Disse planer førte til undertegnelsen af de to traktater, EØF-traktaten og Euratomtraktaten.

Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab ([EØF-traktaten](#), Romtraktaten) sigtede mod:

- at ophæve toldafgifterne mellem medlemsstaterne
- at indføre en fælles ydre toldtarif
- at indføre en fælles politik på landbrugsområdet og i transportsektoren
- at oprette en europæisk socialfond
- at oprette en europæisk investeringsbank
- at udvikle tættere forbindelser mellem medlemsstaterne.

Til gennemførelse af disse målsætninger indeholdt EØF-traktaten retningsgivende principper og fastsatte rammerne for EF-institutionernes lovgivningsvirksomhed. Det drejede sig om følgende fælles politikker: den fælles landbrugspolitik (artikel 38-43), transportpolitikken (artikel 74-75) og den fælles handelspolitik (artikel 110-113).

Fællesmarkedet skulle muliggøre varernes frie bevægelighed og mobilitet for produktionsfaktorerne (fri bevægelighed for arbejdstagere og virksomheder, fri udveksling af tjenesteydelser og frie kapitalbevægelser).

[Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab](#) (Euratomtraktaten) havde oprindeligt meget ambitiøse mål, herunder "den hurtige dannelse og udvikling af en kerneenergiindustri". Atomsektorens særlig komplekse og følsomme karakter, der følger af, at den vedrører medlemsstaternes vitale interesser (forsvar og national uafhængighed), betød imidlertid, at ambitionerne med Euratomtraktaten måtte indskrænkes.

Konventionen vedrørende fælles institutioner for De Europæiske Fællesskaber, som blev undertegnet og trådte i kraft samtidig med Romtraktaterne, indeholdt bestemmelser om, at Den Parlamentariske Forsamling og Domstolen skulle være Fællesskabsinstitutioner. Denne konvention udløb den 1. maj 1999. Tilbage var at fusionere de udøvende instanser, hvilket blev gennemført med traktaten om oprettelse af et fælles Råd og en fælles Kommission for De Europæiske Fællesskaber af 8. april 1965, den såkaldte [fusionstraktat](#), som således fuldendte foreningen af institutionerne.

Herefter begyndte man at betone EØF's forrang frem for de sektorspecifikke fællesskaber EKSF og Euratom. Dette indebar en sejr over de sektorspecifikke organisationer for EØF-systemets almengyldighed og en konsolidering af dets institutioner.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdeling for Borgernes Rettigheder og Konstitutionelle Anliggender.

Mariusz Maciejewski / Rudolfs Verdins
04/2024